

ÎNCHEIERE

03 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului depus de către Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram,

în cauza de contencios administrativ intentată la contestația depusă de către Andrian Candu și Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă, împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea înregistrării în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova,

împotriva hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins ca neîntemeiată contestația depusă de către Andrian Candu și Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă,

constată:

La 21 septembrie 2020, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă, au depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea înregistrării în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

În motivarea contestației au invocat că, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4263 din 18 septembrie 2020 s-a respins cererea de înregistrare a lui Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Pro Moldova”, a simbolului electoral și de confirmare a reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală și a persoanei responsabile de finanțe (trezorier).

Reclamanții au considerat că hotărârea CEC lezează drepturile fundamentale ale lui Andrian Candu prevăzute la art. 38 alin. (3) din Constituție și art. 12 din Codul electoral, iar drept consecință urmează a fi anulată ca ilegală, neîntemeiată și adoptată cu încălcări de procedură.

Hotărârea de a nu-l înregistra pe Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova trebuie să corespundă principiului proporționalității, respectiv să corespundă criteriilor stabilite de lege, astfel încât să fie potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege, să fie necesară pentru atingerea scopului și să fi rezonabilă.

Comisia Electorală Centrală și-a întemeiat hotărârea pe faptul că nu au fost respectate condițiile de validitate privind numărul minim necesar de semnături ale susținătorilor, ce provin din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, în temeiul art. art. 18, 26, 41 alin. (2) lit. c), 46, 49, 111, 112 alin. (1) și 113 alin. (4) din Codul electoral.

Reclamanții au evocat că Andrian Candu a prezentat, în susținerea de a fi înregistrat în calitate de candidat, semnăturile a 25 000 de susținători, dintre care au fost acceptate de către membrii Comisiei Electorale Centrale semnăturile a 18 000 de susținători, iar din numărul necesar de cel puțin 18 unități administrativ-teritoriale, membrii Comisiei Electorale Centrale au acceptat listele din 12 unități administrativ-teritoriale.

Astfel, restricționarea dreptului lui Andrian Candu de a fi ales nu este proporțional și nu corespunde criteriilor definite de lege. Or, cerința de a asigura un număr de semnături din cel puțin jumătate de unități administrativ-teritoriale, nu mai mic de 600 de semnături din fiecare unitate administrativ-teritorială, contravine principiului constituțional al democrației și pluralismului politic, conform exigențelor art. 5 din Constituția Republicii Moldova, inclusiv prin prisma hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 25 februarie 2020, având ca efect suprimarea dreptului la vot al candidatului.

În opinia reclamanților criteriile instituite la art. 113 alin. (1) din Codul electoral sunt discriminatorii, deoarece plasează în situație inferioară partidele politice nou create față de cele cu experiență în activitatea de participare la scrutine electorale. În consecință acestea sunt plasate în poziții mai favorabile față de noile partide, pentru care acumularea aceluiași număr de semnături este mai greu de realizat.

Subsecvent, Andrian Candu a fost discriminat în raport cu alți candidați înregistrați de Comisia Electorală Centrală, fapt ce contravine exigențelor art. 16 din Constituția Republicii Moldova și art. 23 din Codul administrativ, ce garantează principiul egalității și nediscriminării.

La fel, reclamanții au notat că hotărârea contestată lezează și drepturile celor 18 000 de susținători ai lui Andrian Candu, care au manifestat voința de a-l susține în calitate de candidat la funcția de Președinte.

Sub acest aspect, hotărârea contestată nu este necesară într-o societate democratică, fiind contrară prevederilor constituționale.

Succesiv, reclamanții au relevat că la examinarea cererii candidatului Andrian Candu a fost încălcat principiul imparțialității, consfințit la art. 25 din Codul administrativ, în condițiile în care la examinarea procedurii administrative Serghei Sîrbu a înaintat o cerere de neîncredere față de membrul Comisiei Electorale Centrale Maxim Lebedinschi, respectând prevederile art. 52 din Codul administrativ. Însă, cererea de recuzare a fost respinsă, iar membrul recuzat al CEC a participat în continuare la procedura administrativă și la votarea hotărârii contestate, adoptată la limită, cu 5 voturi pro din 9. Prin urmare, votul membrului Comisiei Electorale Centrale – Maxim Lebedinschi fiind decisiv.

Reclamanții au mai indicat că la verificarea listelor de subscripție a candidatului Andrian Candu, au fost admise încălcări ale legislației electorale și anulate înscrierile în sprijinul candidatului în contextul deficienței sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, ce permite verificarea semnăturilor exclusiv în baza seriei și numărului actului de identitate, nepermițând utilizarea

unor altor criterii, deși cadrul juridic specifică atât noțiunea de persoane identificate, cât și de persoane identificabile, fapt ce limitează excluderea unor erori tehnice și umane, cum ar fi cazul în care operatorul a introdus eronat o literă sau cifră sau însăși susținătorul a comis o eroare tehnică într-o cifră, cazuri ce sunt multiple.

Reclamanții au afirmat că, la 15 septembrie 2020, grupul de inițiativă a depistat cazuri când sistemul informațional a afișat erori chiar dacă toate datele au fost introduse corect. Astfel, aceste semnături fiind invalidate în lipsa unor motive.

La fel, au fost depistate cazuri de invalidare a semnăturilor pe motiv că susținătorul a omis să indice data semnării sau a greșit luna, fapt ce nu poate constitui temei de invalidare a semnăturii, în contextul în care listele respective sunt individualizate și nu pot fi obținute anticipat, fiind transmise în baza unui act de predare-primire.

Totodată, multiple semnături au fost invalidate din motiv că semnatarii au fost radiați fără știrea lor de la domiciliu, însă acesta figurează în actele lor de identitate, criteriu ce nu poate fi utilizat la invalidarea semnăturilor, în contextul în care alegătorii care nu au domiciliu pot vota la locul ultimei înscrieri, fiind și cazuri de invalidare atunci când susținătorii au indicat doar denumirea satului sau comunei.

Reclamanții au considerat neîntemeiată și invalidarea multiplă a semnăturilor, din motivul completării eronate a anului nașterii, fiind confundat rândul sau coloana. Or, celelalte date au fost indicate corect. Din acest considerent sunt neîntemeiate cazurile de invalidare determinate de erori în numele și prenumele, inclusiv în cazul schimbării acestuia după căsătorie, până la perfectarea noului act de identitate.

De asemenea, multiple semnături nu au fost validate pe criterii subiective a imaginii olografe a semnăturii, care în opinia operatorilor ar semăna cu alte semnături și nu ar fi veridice, deși nu au fost aplicate instrumente tehnico-legale de verificare grafologică a scrisului în listele de subscripție.

În accepțiunea reclamanților, grupul de verificare și membrii Comisiei Electorale Centrale au refuzat să verifice minuțios toate obiecțiile grupului de inițiativă și ale candidatului Andrian Candu, verificând aleatoriu doar câteva obiecții, respingându-le fără o analiză profundă a cauzei erorii și ignorând în totalitate factorul uman și erorile operatorilor Comisiei.

La 15 și 16 septembrie 2020, în urma solicitării grupului de inițiativă pentru susținerea candidatului Andrian Candu la funcția de Președinte al Republicii Moldova, de comun cu membrii grupului de lucru din cadrul Comisiei Electorale Centrale, au fost reverificate listele de subscripție depuse. În urma reverificării au fost întocmite două procese-verbale, potrivit cărora, în urma confruntării datelor din listele de subscripție cu informațiile din sistemul informațional, s-a depistat că majoritatea erorilor au constituit interpretări eronate sau decizii subiective de invalidare a datelor susținătorilor de către operatori ori erori minore și formale de completare a listelor, iar luarea în calcul a erorilor respective ar fi asigurat îndeplinirea condițiilor speciale de 600 semnături în favoarea candidatului, prevăzută de art. 113 alin. (2) din Codul electoral.

În acest sens reclamanții au subliniat că Codul electoral nu prevede expres că erorile menționate conduc la invalidarea semnăturii, în special dacă autenticitatea datelor se confirmă și prin alte criterii. Orice dubiu urmând a fi apreciat, potrivit

principiilor generale de drept, în favoarea valabilității, dar nu invers, art. 113 alin. (4) din Codul electoral excluzând semnăturile false sau repetate în mai multe liste și semnăturile efectuate cu încălcarea art. 47 și 48 din Codul electoral, normele pertinente neimpunând sancțiuni pentru erorile tehnice sau erorile minore, ce nu denaturează natura și esența semnăturii aplicate de către susținător, ce poate fi identificat în procesul de verificare a semnăturilor în baza informațiilor prezentate/completate în lista de semnături.

Potrivit recomandărilor Comisiei de la Veneția este inoportun ca erorile formale și pecuniare să nu fie în mod automat invalidate, urmând să existe prevederi care să permită corectarea oricăror erori formale și pecuniare în procesul de înregistrare a unui candidat.

Astfel, reclamanții au remarcat că, prin contrapunerea informațiilor oferite de Comisia Electorală Centrală la 14 septembrie 2020 în nota informativă privind rezultatele verificării listelor de subscripție și informația din anexa nr. 2 la hotărârea din 18 septembrie 2020 se constată că, datele despre totalul susținătorilor acceptați în raioanele Briceni (533), Drochia (594), Râșcani (582) Hâncești (530), Telenești și mun. Bălți (567), listele de subscripție fiind verificate în totalitate după 14 septembrie 2020, sunt neschimbate.

Prin urmare, Comisia Electorală Centrală nu a elucidat nici o eroare din cele prezentate de către grupul de inițiativă pentru aceste unități administrativ-teritoriale, atât în cadrul reverificării listelor de subscripție din 15 și 16 septembrie 2020, cât și cele sesizate adițional în perioada 17 și 18 septembrie 2020, iar erorile prezentate în hotărârea din 18 septembrie 2020 reprezintă o însușire aleatorie a unor erori sesizate de grupul de inițiativă, asupra cărora Comisia Electorală Centrală nu s-a expus prin prisma respectării dreptului (susținătorului) de a alege și a participa la viața politică a statului. Iar mențiunea în cadrul ședinței Comisiei Electorale Centrale din 18 septembrie 2020, referitoare la corectarea unor erori, nu corespund realității. Un asemenea comportament este contrar și jurisprudenței CtEDO (cauza Tahirov contra Azerbaidjanului).

Prin prisma art. 17 din Codul administrativ, reclamanții au invocat că dreptul vătămat al lui Andrian Candu constă în dreptul de a fi ales, garantat de art. 38 din Constituția Republicii Moldova, precum și ale lui Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă, responsabil de procesul de colectare a semnăturilor și care a autentificat actul de predare-primire a listelor la Comisia Electorală Centrală.

Reclamanții Andrian Candu și Serghei Sîrbu au solicitat prin contestația depusă:

- anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4263 din 18 septembrie 2020 cu privire la cererea de înregistrare a domnului Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Pro Moldova”, a simbolului electoral și de confirmare a reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală și a persoanei responsabile de finanțe (trezorerul);

- obligarea Comisiei Electorale Centrale să-l înregistreze pe Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Pro Moldova”, simbolul electoral și de confirmare a reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală și persoana responsabilă de finanțe (trezorerul).

La 25 septembrie 2002, în cadrul ședinței de judecată, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora – avocatul Natalia Bayram, au depus cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 113 alin. (1), (2) și (4) din Codul electoral (vol. II, f.d. 114-132, 134-150).

Prin încheierea din 25 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea lui Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și a reprezentantului acestora – avocatul Natalia Bayram cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe motiv că, anterior, prin Decizia Curții Constituționale nr. 63 din 26 septembrie 2016 a fost examinată excepția de neconstituționalitate ale acestor norme (vol. III, f.d. 10-12).

Prin hotărârea din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiată contestația depusă de Andrian Candu și Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă, împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea înregistrării lui Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova (vol. III, f.d. 13, 14-45).

În opinia primei instanțe, cadrul legal în materie electorală prevede condițiile necesare de a fi întrunite cumulativ pentru înregistrarea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, și anume:

- 1) colectarea a cel puțin 15 000 de semnături
- 2) semnăturile să provină din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova;
- 3) colectarea cel puțin a 600 de semnături din fiecare unitate administrativ-teritorială.

Neîntrunirea cumulativă a condițiilor nominalizate constituie temei pentru respingerea cererii de înregistrare a deponentului în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

În speță, prima instanță a reținut că, în urma verificării listelor de subscripție prezentate s-a constatat că acestea conțin semnături ale susținătorilor din 29 de unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, dintre care în 7 unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea (raioanele Anenii Noi, Ștefan Vodă, Șoldănești, Călărași, Basarabeasca, Cimișlia și Strășeni) au fost colectate mai puțin de 600 de semnături, iar din alte 10 unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea (raioanele Drochia, Rîșcani, Telenești, Briceni, Hîncești, Dondușeni, Glodeni, Fălești, Florești, mun. Bălți), s-a constatat că din 270 de liste de subscripție, ce conțineau 7 318 semnături ale susținătorilor, 2 228 de semnături nu sunt valide.

În concret, din cele 29 de unități administrativ-teritoriale, în care au fost colectate semnături, doar listele din 12 unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea întrunesc condițiile de validitate privind numărul minim necesar de 600 de semnături ale susținătorilor (mun. Chișinău, raioanele Rezina, Căușeni, Nisporeni, Sîngerei, Edineț, Ialoveni, Cahul, Orhei, Leova, Soroca și Ungheni).

Instanța a apreciat ca fiind nefondate argumentele reclamantilor precum că invalidările realizate de către pârât ar fi eronate, or, responsabilitatea pentru respectarea exigențelor legale este imputabilă exclusiv acestora.

Respectiv, comiterea acestor erori este imputabilă exclusiv semnatarilor și colecătorilor de semnături, care aveau obligația de a asigura respectarea cerințelor

legale, motive pentru care aceste semnături nu se încadrează în exigențele legale ce ar oferi acestora validitate.

La fel, prima instanță nu a acceptat criticile reclamanților în privința faptului că unele semnături invalidate s-au datorat faptului introducerii eronate de către colectori a datelor susținătorilor în liste. Or, legea impune imperativ sarcina introducerii datelor personal de către semnatori și doar în cazuri excepționale (neprobate ca fiind existente în speță) operațiunea putând a fi realizată de un terț.

Cumulul acestor circumstanțe denotă că semnăturile invalidate au redus sub limita instituită de lege numărul de semnatori din listele de subscripție (600 de semnături per unitate administrativ-teritorială), necesari pentru a asigura înregistrarea candidatului în cursa electorală.

Totodată, Curtea de Apel Chișinău a conchis că celelalte obiecții ale reclamanților referitor la introducerea datelor în sistemul informațional, operativitatea acestui sistem, precum și la pozițiile în care semnatarul și-a schimbat numele, însă nu și-a schimbat actul de identitate, sunt insuficiente pentru a proba că în raioanele sus-indicate reclamantul a acumulat un număr mai mare de 600 de semnături valabile pentru a întruni condițiile de înregistrare în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova la alegerile din 01 noiembrie 2020.

Astfel, în opinia instanței inferioare, Comisia Electorală Centrală just a conchis în privința nevalidării semnăturilor corespunzătoare din listele de subscripție, din motivul încălcării exigențelor legale în privința acestora, care este imputabilă exclusiv reclamanților și nu este opozabilă pentru determinarea ilegalității actului administrativ contestat. Or, aceste erori nu pot fi apreciate ca fiind abuzive, în contextul în care nu sunt imputabile autorității pârâte, iar sarcina respectării cerințelor respective este impusă de lege reclamanților, persoanelor prepuse acestora, cărora le aparține și răspunderea pentru încălcarea acestor exigențe legale.

La 29 septembrie 2020, ora 14.57, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, au depus la Curtea de Apel Chișinău recurs nemotivat împotriva încheierii din 25 septembrie 2020 și hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care au solicitat casarea încheierii și hotărârii recurate, cu emiterea unei decizii noi în sensul admiterii integrale a acțiunii (vol. III, f.d. 57-66).

La 30 septembrie 2020, ora 16.11, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, au depus la Curtea Supremă de Justiție motivarea recursului împotriva încheierii din 25 septembrie 2020 și hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău (vol. III, f.d. 72-83).

Argumentele recursului în esență se rezumă la reiterarea temeiurilor de fapt și de drept ale speței, precum și a cererii din 25 septembrie 2002 de ridicare a excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 113 alin. (1), (2) și (4) din Codul electoral.

Suplimentar recurenței au invocat că autoritatea publică – Comisia Electorală Centrală, declarând 5 243 de semnături nule, nu a prezentat o motivare clară, precisă și accesibilă, astfel încât să permită a percepe suficient de convingător asupra obiectivității și legalității concluziilor de nulitate absolută a semnăturilor, precum și nu a probat acest fapt. Cu atât mai mult că, în urma excluderii semnăturilor pretinse a fi afectate de nulitate, în listele reclamantului au rămas valabile circa 19 000 de semnături, pragul minim constituind numărul de 15 000.

Ba mai mult decât atât, nici în cadrul cercetării judecătorești, Comisia Electorală Centrală nu a prezentat probe veridice și certe, care ar certifica concluzia de respingere a 1 332 de semnături pe motiv că în liste au fost „incluse persoane care nu locuiesc în localitatea respectivă”.

Respectiv, la emiterea actului administrativ contestat, Comisia Electorală Centrală a oferit o interpretare extensivă defavorabilă reclamanților, introducând noțiuni străine Codului electoral. Deși, prin prisma ierarhiei actelor normative precum și urmărind voința legiuitorului, definițiile și condițiile ce vizează verificarea listelor de subscripție urmau a fi prevăzute la art. 48 din Codul electoral.

La fel, în opinia recurenților, nici instanța de judecată nu a dat un răspuns la argumentul reclamanților că, în unele situații, semnăturile au fost invalidate din motiv că numele de familie a fost înscris în listă incorect din punct de vedere a corectitudinii gramaticale a transcrierii acestuia, precum și indicarea greșită a seriei buletinului incorect în loc de „A” – „B” și invers.

În această ordine de idei, recurenții au conchis că Curtea de Apel Chișinău a omis argumentele lor și nu a oferit un răspuns la faptul că actul administrativ contestat nu conține o motivare în privința faptului că aparența de neautenticitate nu poate constitui temei de anulare a 213 semnături din listele de subscripție, presupuse a fi scrise cu aceeași mână, în absența unor dovezi incontestabile cum ar fi expertiza grafologică.

Astfel, măsura aplicată – refuzul înregistrării lui Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de președinte la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 01 noiembrie 2020 a condus la restrângerea disproporționată a dreptului lui de a fi ales, dar și a atins existența acestuia, fiind mult prea gravă în coraport cu pretensele încălcând stabilite în procesul de completare a listelor de subscripție.

Mai mult ca atât, prima instanță nu a reținut încălcarea evidentă a principiului de certitudine juridică la examinarea probelor recurenților. Or, după cum s-a evidențiat în cadrul dezbaterilor judiciare, Codul electoral nu definește noțiunile esențiale cu care operează Comisia Electorală Centrală în procesul de verificare a listelor de subscripție. Astfel, ambiguitatea legislativă examinată în această speță, dar și acțiunile lipsite de temeinicie juridică a CEC au generat confuzie și incertitudine pentru destinatarul legii – reclamanții/recurenți. Nerespectarea principiului certitudinii juridice a constituit temei pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională, însă, această cerere a fost respinsă de către instanța de judecată.

Succesiv, recurenții au considerat că prima instanță nu a dat apreciere justă probelor administrate, și anume faptului că verificarea listelor de subscripție și efectul acestuia a avut loc disproporționat în raport cu alți candidați, or, în urma prezentării informațiilor adiționale de către CEC, recurenții au remarcat față de instanță că CEC a constatat un număr mult mai mare de erori (5 243) în raport cu alți candidați (aproximativ 2-3 mii de erori).

În acest sens, în vederea probării proporționalității, nici CEC, nici instanța de apel nu au motivat caracterul disproporționat, care probează tratamentul inegal al lui Andrian Candu

Curtea de Apel Chișinău nu a apreciat just modul în care Comisia Electorală Centrală a aplicat prevederile legale și ale actelor administrative subordonate legii. Prin aplicarea eronată și subiectivă a prevederilor legale, instanța nu a evidențiat că

prevederile art. 47 și 48 din Codul electoral acordă CEC o marjă de discreție de verificare multiaspectuală, inclusiv cu posibilitatea recalificării și validării semnăturilor în cazul în care după criteriile cumulative susținătorul este identificat și real. La caz, instanța nu a constatat că CEC, în mod evident, a acționat *in stricto sensu*, fără a mai verifica posibilele erori și natura acestora.

Finalmente, recurenții au opinat că prima instanță neîntemeiat a respins cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 113 alin. (1), (2) și (4) din Codul electoral, din motiv că, anterior, prin Decizia Curții Constituționale nr. 63 din 26 septembrie 2016 a fost examinată excepția de neconstituționalitate ale acestor norme.

Or, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a admis verificarea constituționalității unor norme, care anterior au fost obiectul altor sesizări. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate.

Recurenții Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, au solicitat prin cererea de recurs, casarea încheierii din 25 septembrie 2020 și a hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii noi în sensul admiterii integrale a acțiunii (vol. III, f.d. 72-83).

La 30 septembrie 2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimății Comisiei Electorale Centrale pentru notificare copia recursului și motivării acestuia depus de Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, cu explicarea dreptului de a depune referință asupra motivelor recursului (vol. III, f.d. 68, 70-71, 117-118).

Prin referința depusă la 02 octombrie 2020, intimata Comisia Electorală Centrală a solicitat respingerea recursului depus de Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram împotriva încheierii din 25 septembrie 2020 și a hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, la caz, se contestă un act al Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală, iar în conformitate cu art. 74 alin. (6) din Codul electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Totodată, completul reține că potrivit art. 241 alin. (2) din Codul administrativ, încheierile primei instanțe și ale instanței de apel care nu se contestă separat cu recurs pot fi contestate odată cu fondul, dacă prezentul cod sau alte legi nu prevăd pentru încheierile judecătorești nicio cale de atac.

La caz, odată cu fondul cauzei a fost contestată și încheierea din 25 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea lui Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și a reprezentantului acestora – avocatul Natalia Bayram cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 113 alin. (1), (2) și (4) din Codul electoral.

Având în vedere că hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 28 septembrie 2020 și motivată a fost notificată participanților la proces la 29 septembrie 2020, ora 17.21, iar recursul nemotivat a fost depus la 29 septembrie

2020, ora 14.57 și motivat la 30 septembrie, ora 16.11, Colegiul consideră că recurenții s-au conformat prevederilor art. 74 alin. (6) din Codul electoral.

Examinând temeiurile invocate în recurs referitor la netemeinicia hotărârii din 28 septembrie 2020 și încheierii din 25 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Conform art. 73 alin. (7) din Codul electoral, contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

În corespundere cu art. 74 alin. (1) din Codul electoral, instanța de judecată adoptă și pronunță hotărârea în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) al art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudential, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie

privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă a statuat că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către recurenți este inadmisibilă.

Conform art. 73 alin. (7) și art. 74 alin. (1) din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Victor Burduh

Maria Ghervas

ÎNCHEIERE

03 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând cererea recurentului Serghei Sîrbu cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 47 și 48 din Codul electoral,

în cauza de contencios administrativ intentată la contestația depusă de către Andrian Candu și Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă, împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea înregistrării în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova,

constată:

La 21 septembrie 2020, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă, au depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care au solicitat:

- anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4263 din 18 septembrie 2020 cu privire la cererea de înregistrare a domnului Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Pro Moldova”, a simbolului electoral și de confirmare a reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală și a persoanei responsabile de finanțe (trezorerul);

- obligarea Comisiei Electorale Centrale să-l înregistreze pe Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Pro Moldova”, simbolul electoral și de confirmare a reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală și persoana responsabilă de finanțe (trezorerul).

La 25 septembrie 2002, în cadrul ședinței de judecată, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, au depus cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 113 alin. (1), (2) și (4) din Codul electoral (vol. II, f.d. 114-132, 134-150).

Prin încheierea din 25 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea lui Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantului acestora

avocatul Natalia Bayram, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate (vol. III, f.d. 10-12).

Prin hotărârea din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiată contestația depusă de Andrian Candu și Serghei Sîrbu, în calitate de conducător al grupului de inițiativă, împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea înregistrării lui Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova (vol. III, f.d. 13, 14-45).

La 29 septembrie 2020, ora 14.57, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, au depus la Curtea de Apel Chișinău recurs nemotivat împotriva încheierii din 25 septembrie 2020 și hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care au solicitat casarea încheierii și hotărârii recurate, cu emiterea unei decizii noi în sensul admiterii integrale a acțiunii (vol. III, f.d. 57-66).

La 30 septembrie 2020, ora 16.11, Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, au depus la Curtea Supremă de Justiție motivarea recursului împotriva încheierii din 25 septembrie 2020 și hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea încheierii și hotărârii recurate, cu emiterea unei decizii noi în sensul admiterii integrale a acțiunii (vol. III, f.d. 72-83).

La 01 octombrie 2020, recurentul Serghei Sîrbu a depus la Curtea Supremă de Justiție cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 47 și 48 din Codul electoral în raport cu art. 1 alin. (3), 4, 5, 7, 16, 23, 38 și 54 din Constituție.

În motivarea cererii a invocat că dispozițiile contestate prevăd procedura de colectare a semnăturilor pentru susținerea candidatului independent și pentru inițierea referendumului, iar prin prisma art. 113 din Codul electoral, pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Totodată, aceste dispoziții stabilesc modalitatea de prezentare și verificare a listelor de subscripție a candidatului.

În opinia autorului sesizării, prevederile art. 47 și 48 din Codul electoral contravin art. 1 alin. (3), 4, 5, 7, 16, 23, 38, 54 din Constituție, precum și art. 3 din Protocolul nr. 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Or, refuzul de a-l înregistra pe Andrian Candu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, în urma verificării listelor de subscripție și invalidarea numeroaselor semnături în susținerea acestuia, având drept temei unele criterii viciate de verificare, constituie o ingerință clară a drepturilor garantate acestuia de articolul 38 din Constituție și articolul 3 din Protocolul nr. 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Examinând cererea recurentului Serghei Sîrbu cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 47 și 48 din Codul electoral, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi respinsă, din următoarele motive.

Conform art. 73 alin. (7) din Codul electoral, contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

În corespundere cu art. 74 alin. (1) din Codul electoral, instanța de judecată adoptă și pronunță hotărârea în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

În sensul logico-juridic al normei precitate, ridicarea excepției de neconstituționalitate la stadia examinării cauzei în recurs de către Curtea Supremă de Justiție, poate avea loc exclusiv în cazul în care recursul este considerat admisibil și un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Astfel, prin prisma art. 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă și având în vedere că recursul depus de Andrian Candu și Serghei Sîrbu, precum și reprezentantul acestora avocatul Natalia Bayram, împotriva încheierii din 25 septembrie 2020 și hotărârii din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil prin încheierea din 03 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, Colegiul va respinge cererea recurentului Serghei Sîrbu cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 47 și 48 din Codul electoral.

Conform art. 73 alin. (7) și art. 74 alin. (1) din Codul electoral, în conformitate cu art. 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă și art. 230 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se respinge cererea recurentului Serghei Sîrbu cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate ale prevederilor art. 47 și 48 din Codul electoral.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Victor Burduh

Maria Ghervas